

Din sumar:

- **„Vasile Tocmazei – filozof din Ștefan Vodă”** 2
- **«Războiul» genurilor: Femeile în lupta pentru egalitate** 5
- **Anatol Plugaru condamnat pentru remarci ofensatoare la adresa romilor** 7
- **Profesorii TREBUIE să treacă pe la psihiatru** 9
- **Republica Moldova e bătrână și în criză de bărbați** 11

„Vasile Tocmazei – filozof din Ștefan Vodă” *

GAZETA DE SUD, 6 IANUARIE 2012

Am stat de vorbă cu Vasile Tocmazei și mi-am dat seama că aparențele sunt înșelătoare și că, de fapt, este un om inteligent care analizează profund cele ce se întâmplă în țara noastră.

.....
Grigore TESLARU

Între timp, moșneagul se lasă din nou pradă cârjei, ajunge încetul cu încetul până la Gara Auto. Urcă într-un autobuz, șoferul căruia i se face milă și îl duce pe gratis la Căușeni. Modul de viață pe care îl duce i-a lăsat amprente pe chip. La prima vedere ți se pare că are peste o sută de ani.

— Cam de prin ce an ești mata, moș Vasile?

— Dacă o să-mi amintesc, se poate întâmpla că n-o să mă crezi.

— Și totuși?

Bărbatul nu-și mai aminti.

Vasile Tocmazei din Ștefan Vodă nu e din părțile locului. Nu are viză de reședință nici la Căușeni, nici la Tighina, deși-l poți întâlni și prin aceste localități, adunând în traista-i pământie sticle goale, rămășițe alimentare din lăzile cu gunoi.

— Unde-s născut?

Moșu-și duce degetul la tâmplă:

— La Iacobstali. (a fost o colonie de nemți numită așa până în 1940. În prezent, satul Lazo, raionul Ștefan Vodă)

— La Iacobstali ați avut casă, familie?

— Avut-am. De toate am avut. Însă de când au venit prin părțile noastre sovietele, pe toate le-am pierdut: și casa, și familia,

* - titlul a fost schimbat de API

și pământul. Familia mi-a mâncat-o războiul, pământul–kolhozul. Ce le-a părut autorităților ăstea, venite cu pușca-ncărcată, că peste măsură de bogat am fost. Mi-au luat pământul, iar pe mine m-au dus în Siberia...

Își parchează mașinile pe mormântul soției

Da ce rău le-am făcut eu în viață? Că mă sculam mai dimineată decât alții? Că eram mai avut decât cei leneși? D-apoi prin muncă cinstită le obțineam pe toate, fratele meu... Atunci omul știa pentru ce muncește, pentru ce varsă sudoare. La o adică, se gândea – și familia să-i fie sătulă, și sămânța – de calitate, și pământul — cât mai adânc arat.

— Pe la Iacobstali vă mai duceți?

— Pe unde, pe unde?

— În satul matală de baștină?

— Da eu am mai multe sate. În unul casa mi-a fost demolată pentru a se construi un fel de club. În cel de-al doilea – de fapt satul primei soții – casa a nimerit în raza unor alunecări de teren. În cel de-al treilea...

— Acum unde locuiți, la cine?

— Unde se nimerește: când la un om bun, când la altul...

— Aveți rude la Ștefan Vodă?

— Am avut aici o mare dragoste. Anastasia o chema. Cândva îngrijeam de mormântul ei, că altcineva n-avea cine. Dar, de la un timp, cimitirul soției mele s-a prefăcut în toloacă. Pe el astăzi șoferii își parchează mașinile, gospodarii — căruțele cu care vin la piață și nu-i mai pot găsi mormântul.

În timpul colectivizării Vasile Tocmazei a fost printre cei câțiva săteni care au refuzat să intre în kolhoz. A rezistat tuturor presiunilor, amenințărilor și a rămas un țăran împrorietărit. Până la urmă însă, într-o noapte amărâtă de toamnă, a fost ridicat din patu-i cald și suit într-un marfar ce ținea calea spre Siberia. Peste 18 nopți și zile nedormite a ajuns în regiunea Kurgan unde, împreună cu încă vreo 10 familii din sat ca Vasile Tabunșcic, Nina Cociug, Anatol Dolgoruc, a fost scos la o margine de sat. I s-a înmânat un ferestruu, un topor, un hârleț și, în bătaie de joc, i-au dorit spor la muncă...

„Kolhozul i-a dezvățat pe oameni să lucreze cu suflet”

Triste amintiri. Dar și mai amărât a devenit moșul la față când am adus vorba despre pământ.

— Tragedia noastră, a moldovenilor, zice el, constă în aceea că munca la hurtă, în kolhoz, i-a dezvățat pe oameni să muncească cu sufletul, conștient. În așa fel le-a dispărut gândirea rațională, logică. Proprietarul de pământ de cândva s-a prefăcut într-un țăran leneș, care venea la lucru mai mult a lehamite, fără tragere de inimă, muncind de mântuială, fără spor.

— Acum, îi zic, țăranul nostru a revenit în albia sa firească. În marea lor parte, oamenii satelor își lucrează pământurile pe care le au în proprietate privată de sine stătător.

— Ei și? Îmi replică dânsul. Parcă nu vedeți că împărțirea pământului a fost o adevărată farsă din partea demnitarilor? Ce poate face un țăran fără tehnică? Din nou să se întoarcă la plugul tras de boi, de cai?... Și atunci, văzând că n-are încotro, omul de la sapă, săturat peste măsură de muncile pământului, a căzut de acord, ba nu – a fost nevoit să-și lase parcela sa de pământ tot în kolhoz.

— Demult nu mai avem kolhozuri, moș Vasile!

— Să fim serioși: de parcă societățile pe acțiuni și tot felul de SRL-uri nu sunt tot un fel de kolhozuri? Altfel cum se poate întâmpla ca omului să-i revină de pe hectarul lui a zecea parte din roadă.

— Așa, probabil, e fixat în contractele de arendă.

— S-a convenit așa pentru că o altă cale nu există. Pământul ori îl dai în arendă, ori îl lași pârloagă. Parcă nu vedeți cum se lucrează pământurile celor care au refuzat să se coopereze din nou?... Ba mai mult, o parte din proprietari s-au reunit în așa-zisele SRL-uri fără a-și da seama de marele viclesug al conducătorilor acestor formațiuni agricole, crezând, naivii de ei, că dacă se procură careva tehnică agricolă, apoi le aparține și lor!... Doamne-doamne, ce miopie!

„Nemții nu s-au atins de temelia sistemului socialist”

...Moșul scoate dintr-un buzunar un ziar mototolit și mă întrebă dacă sunt la curent cu politica de consolidare a terenurilor agricole. Desigur că știu despre ce-i vorba, îi zic, numai că, făcând-o pe neznaiul, îi spun moșului că nu-i prea înțeleg scopul acestei politici.

— Apoi ascultă ce-am să-ți spun. Spre exemplu, în timpul celui de-al doilea război mondial, când Germania stăpânea o parte din teritoriile URSS, hitleriștii, deși năvălișeri cu gândul să pună-n genunchi bolșe-

vismul, nu s-au încumetat să distrugă sovhozurile, kolhozurile. Au ars, au spânzurat, au jefuit, dar de temelia sistemului socialist nu s-au atins, n-au împărțit pământurile foștilor proprietari. Și-au dat seama că, agonisând de-ale gurii pentru armată, e mai bine să iei pâinea dintr-o grămadă mare, dintr-un vraf comun, al kolhozului, decât din sute de vrăfulețe mici ale gospodăriilor individuale. Deci, fiind niște instrumente desăvârșite de constrângere și jefuire a țăranilor, kolhozurile lui Stalin i-au venit pe plac și confratelui său Hitler.

Rămase neatins de fasciști, aceste instrumente de jefuire a șapte piei de pe țăran, au fost ulterior aduse la perfecțiune de către Hrușciiov, Brejnev, Bodiul, Grosu.

— Acum, când pământul a fost întors celor care-l lucrează, pentru stat a înțăr-cat bălaia.

— Așa, se pare.

— Doar statul nu mai comandă cu proprietarul, chiar dacă el activează în cadrul unei societăți de acțiuni, unui SRL?

— La prima vedere. Neoficial. Dar în realitate... Roada crescută, indiferent în ce mod, particular ori în gospodăriile corporative, tot în folosul statului se livrează. Prin cele mai diverse căi, începând cu procurarea carburanților, chimicalelor și terminând cu impozitele.

— Se zice că împroprietărirea țăranilor cu pământ s-a soldat cu imposibilita-

tea realizării achizițiilor de stat la colectarea produselor agricole?

— Parcă nu se simte această stare de lucruri! Te-ai întrebat mata de ce statul, în fiecare an, anunță câteva licitații la cumpărarea grâului? Și cu ce se alege? Țăranul, dragul meu, nu mai vrea să-și vândă roadele muncii pe degeaba. Și atunci — s-a purces pe calea consolidării terenurilor, pe calea colectivizării.

— Ar putea să existe o altă cale?

— S-ar putea, de ce nu? Dar pentru aceasta statul nu trebuie să ignore principiile economiei de piață, să ducă o politică agrară bazată pe asuprirea agricultorului, dar să-i creeze omului de la țară condiții economice adecvate și de stimulare a spiritului întreprinzător.

Și să-ți mai spun una, dacă dorești să mă ascuți: cei de-au stat la coarnele puterii totdeauna au aruncat din politica agrară aceste și alte principii, alegând o cale mai ușoară – cea de jupuire a țăranului. De la început – pe fiecare în parte, apoi prin intermediul colhozurilor, pe toți deodată, cu hurta.

L-am ascultat și m-a ascultat, dându-mi bine seama, până la urmă, că un bătrân care gândește astfel, care detestă comunismul și nu s-a lăsat dus de valul nedreptăților istoriei din ultimii 50-60 de ani, un țăran care a înțeles menirea sa pe acest pământ, nu este nebun. ■

«Războiul» genurilor: Femeile în lupta pentru egalitate

ZIARUL DE GARDA, 12 IANUARIE 2012

În Republica Moldova, egalitatea de gen e o problemă a cărei soluționare se plasează preponderent la nivel de discuții. În timp ce femeile se străduiesc să fie în pas cu bărbații și să participe activ nu doar la viața familială, ci și la viața politică a țării, acest lucru pare tot mai greu de realizat cât timp li se pun diverse piedici în atingerea scopului propus.

.....
Olga BULAT

Deși R. Moldova tinde spre integrarea în UE, numeroase probleme rămân nesoluționate, printre care problema discriminării pe bază de gen, în special la partajarea puterii în instituțiile statului. Femeile continuă să primească salarii mai mici, îndeplinind același volum de muncă precum bărbații. Numărul femeilor în listele partidelor politice este mult mai redus decât cel al bărbaților, și această tendință nu s-a schimbat prea mult pe parcursul ultimilor ani.

La dezvoltare — să participe fiecare cetățean

Deși vorbim despre democrație, libertatea cuvântului, egalitatea de gen, lipsa rasismului, în practică, lucrurile stau altfel. Valentina Buliga, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, singura femeie-ministru, încearcă să promoveze ideea egalității de gen atât prin propriul exemplu, cât și prin exemplele altor femei, care au deja anumite reușite: «Noi vorbim de mult timp despre accesul egal al femeilor și bărbaților la piața forței de muncă. Vorbim ani la rând despre faptul că femeile au salarii mai mici, că pensiile femeilor sunt mai mici, dar aceasta este legat de acele condiții, acele posibilități pe care le-au avut femeile».

Experții de peste hotare, unde egalitatea de gen este la un nivel mult mai avansat, susțin că soluționarea acestei probleme este necesară, în primul rând, pentru dezvoltarea țării. Ingrid Tersman, ambasadoarea Suediei în Moldova, subliniază complexitatea acestei probleme, precum și faptul că Suedia de mai mulți ani cooperează cu Moldova în acest domeniu, opinând că «problemele cu care se confruntă femeile în R. Moldova sunt, în primul rând, probleme ce țin de ocuparea în câmpul muncii și problema violenței în familie».

Potrivit lui Ingrid Tersman, R. Moldova, ca și orice alt stat, «are nevoie ca la dezvoltare să participe fiecare cetățean: femeie, bărbat, din diferite grupe de vârstă. Toți trebuie să contribuie». Și dacă în zonele urbane au apărut deja unele schimbări, în zonele rurale situația rămâne la fel de complicată. Deși cetățenii susțin că femeia are aceleași drepturi ca și bărbații, acestea continuă să muncească de zeci de ori mai mult, având nu doar grija serviciului, ci și grija treburilor casnice.

A fi primar este o responsabilitate

Nina Costiuc, președinta comunei Budești, este considerată un exemplu al perseverenței și al realizărilor în domeniul egalității de gen. Și-a început activitatea în calitate de secretară a fostului soviet sătesc, pentru ca, apoi, datorită insistenței și sârguinței sale, să devină directoare-adjunctă la uzina de utilaj alimentară, ajungând ulterior în funcția de directoare a gospodăriei colective din localitate, președintă a sovietului sătesc și, în sfârșit, primară a Budeștiului. Pe când a fost aleasă președintă a sovietului sătesc, avea doar 24 de ani. «Eram mândră că aveam posibilitatea să lucrez în satul natal, în satul în care m-am născut. Este o dublă responsabilitate, pentru că te cunoaște fiecare om, pentru că-ți cunosc familia, părinții și, deci, ai o responsabilitate și față de ei.»

Primara Budeștiului recunoaște că o femeie trebuie să muncească mult mai mult decât un bărbat ca să acceadă într-o funcție publică de top sau în conducerea unui partid politic, nu pentru că n-ar fi

Nina Costiuc, președinta comunei Budești, recunoaște că a simțit discriminarea de gen pe propria piele: „Am trecut și prin înjosiri, dar vedeți că astăzi sunt întreagă și la locul meu. Deci, nu trebuie să ne dăm bătute și trebuie să ne cunoaștem drepturile, să nu fim indiferente față de ceea ce se întâmplă, susținând că acest lucru nu ne vizează pe noi“.

capabilă să facă anumite munci, ci pentru că activitatea ei e privită mult mai critic de societate, fiind analizat nu doar modul în care reușește să-și îndeplinească obligațiile de serviciu, ci și pe cele de acasă, în calitate de mamă, soție, bunică sau fiică: „O femeie, ca să dovedească faptul că este vrednică și poate să facă față problemelor dintr-o localitate, trebuie să lucreze mai mult decât un bărbat de zece ori, în primul rând ca să fie recunoscută”.

Funcția de primar solicită un control permanent: cum activează, cu cine vorbește, cu cine se întâlnește. Însă faptele celor de acasă la fel se răsfrâng asupra autorității primarului. Deci trebuie ca familia să fie la un nivel corespunzător, să aibă un comportament adecvat și modest, fiindcă, după cum susține Nina Costiuc, „a fi primar nu este un privilegiu, ci o mare responsabilitate, în primul rând a ta ca persoană și a tuturor membrilor familiei”.

Femeile luptă cot la cot cu bărbații

Valentina Casian, primară de Strășeni, este la primul său mandat, dar are experiență de consilier și cunoaște problemele localității. În campania electorală a avut zece contracandidați, bățalia fiind destul de încinsă. Valentina Casian își amintește că a fost chiar amenințată, că «noi vom folosi toate metodele posibile și imposibile ca să nu devii primar. Aceste lucruri s-au întâmplat. Nu mai vorbesc de acele momente, acele evenimente care s-au petrecut în campania electorală. Mă refer la cazul de incendiere a propriului automobil. S-a întâmplat și asta, dar, din păcate, aceasta e situația».

Primara subliniază că unui bărbat îi vine mult mai ușor să dețină o funcție publică, dar asta n-o poate opri pe o femeie să lupte pentru drepturile sale: «Unui bărbat îi este mai ușor să lupte, fiindcă un bărbat este mai puțin dependent economic. Acel venit pe care-l are femeia este mai mic față de venitul pe care-l obține bărbatul. O altă problemă: femeia este mai mult dependentă. Ea este ocupată și de acele chestiuni de familie, și de prepararea bucatelor, și de ordinea în gospodărie etc».

Atitudinea ostilă a unor oponenți, amenințările, incendierea mașinii n-au făcut-o să renunțe la luptă, ba, dimpotrivă, i-au dat imbold să-și continue drumul: «O femeie, dacă-și dorește să facă ceva, dacă are un scop și dacă știe unde trebuie să ajungă, neapărat ajunge la punctul final. Consider că și femeia, ca și bărbatul, trebuie să participe de la egal la egal în acest proces decizional. Doar atunci când vor fi soluționate chestiunile ce țin de discriminare, vor fi acoperite mai multe sfere ale problemelor din localitatea noastră».

În decembrie 2011 a fost constituită rețeaua femeilor din cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova. În cadrul acestui Congres au participat circa 150 de reprezentante din diferite comunități pentru schimb de experiență.

Discriminarea rămâne o problemă gravă

UN WOMEN militează pentru promovarea femeilor la posturi de conducere alături de bărbați. Egalitatea și administrarea afacerilor publice împreună ar putea diminua diferența de gen, care, în prezent, este foarte simțită prin efectele sale discriminatorii. Circa 40% din populație crede că femeile nu trebuie să se ocupe de viața politică, publică, de conducerea statului sau a comunităților locale. În zonele rurale aceste concepții sunt și mai discriminatorii decât în cele urbane.

Pentru a promova drepturile omului și a spori participarea femeilor la procesul de luare a deciziilor, în decembrie 2011, a fost constituită rețeaua femeilor din cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), la care au participat circa 150 de reprezentante din diferite localități. Tatiana Badan, președintă CALM, spune că e foarte important ca «femeile să participe mai activ în luarea deciziilor în posturi publice și sperăm că aceste rețele vor putea promova acest obiectiv. Ne-am convins, în R. Moldova, că unde sunt femei lider, rezultatele sunt foarte bune».

Deși cetățenii susțin că femeia are aceleași drepturi ca și bărbații, în ultimii 5 ani, situația privind discriminarea pe bază de gen nu pare să fi suportat schimbări radicale, aceasta menținându-se la același nivel. Veaceslav Balan, analist de program UN Women/Programul Comun Dezvoltare Locală Integrată, susține că, la nivel local, «situația s-a îmbunătățit, dar această îmbunătățire e de vreo jumătate de procent, maximum un procent, deci, practic, o îmbunătățire neînsemnată. În ceea ce privește organele electivă la nivel național, deci Parlamentul, aici situația e mai proastă, deoarece avem mai puține femei în Parlament decât cu cinci ani în urmă». ■

Lucia Diaconu (RFE/RL)

Anatol Plugaru condamnat pentru remarci ofensatoare la adresa romilor

D. Ioana Străisteanu: „Atitudinile arhaice sunt neacceptabile în ziua de astăzi.”

RADIO EUROPA LIBERA, 13 IANUARIE 2012

Fostul ministru al securității, Anatol Plugaru, a fost obligat de o judecătorie din Chișinău să aducă scuze publice comunității de romi din Republica Moldova. Potrivit deciziei judecătorești, Plugaru ar fi făcut declarații rasiste în adresa romilor în timpul unei conferințe de presă în februarie 2010. Avocata reclamantilor susține că astfel a fost pronunțată prima sentință din istoria țării pentru remarci ofensatoare adresate comunității romilor.

.....
Diana RĂILEANU

Judecătorii au dat dreptate membrilor Centrului Național al Romilor din Republica Moldova, Nicolae Radița și Ana Lepădatu, care susțin că Anatol Plugaru le-ar fi lezat onoarea și demnitatea în urmă cu aproape doi ani, în timpul unei conferințe de presă. Atunci, fostul ministru al securi-

tății, citând o zicală veche, ar fi insultat stilul de trai al romilor, susține avocata Doina Ioana Străisteanu:

„Când zicalele, proverbele, folclorul ofensator pentru anumite persoane este folosit de către politicieni și persoane publice, analiști a căror părere este solicitată de jurnaliști, pericolul acestora rezidă anume în faptul că se lasă impresia că astfel de zicale se aplică și astăzi, și că astfel de atitudini arhaice sunt acceptabile și în ziua de astăzi, ceea ce este un neadevăr. Dacă noi permitem politicienilor și analiștilor, persoanelor publice să folosească aceste zicale, ca să aducă o ofensă unui oponent, ofensând astfel membrii din societate, noi nu vom ajunge să dezvoltăm acea toleranță sau respect față de aproapele nostru.”

Astfel, în Republica Moldova, Anatol Plugaru este prima persoană obligată să-și ceară scuze pentru remarci ofensatoare în adresa romilor. Fostul ministru al securității se apără, spunând că nu a jignit pe nimeni:

„În genere mi se pare o hotărâre, în fond, incorectă, pentru că eu am utilizat o metaforă, pentru că eu nu am numit pe nimeni. Dacă nu i-am nominalizat pe Rădiță și Lepădatu, ei în genere nu au calitate de reclamant, pentru că nu i-am numit, din punctul meu de vedere. Eu am utilizat o perlă din folclorul românesc, cel țigănesc, care se referă la țiganii nomazi care sute de ani în urmă umblau cu șatra și așa s-a apucat din vremuri. Râde lumea când vrea să facă o glumă, pentru că eu nu am făcut altceva decât o glumă. Hai și i-om trage la răspundere pe toți cei care utilizează altă metaforă: „Țara arde, dar baba se piaptână”.

În opinia directorului Centrului de Resurse pentru Drepturile Omului, Sergiu Ostaf, decizia judecătorei Râșcani va atenționa politicienii să se gândească de

două ori atunci când vor face declarații în public:

„Expresiile folosite de Anatol Plugaru, care este o persoană publică, care a fost angajată în diverse acțiuni publice, în ultima perioadă, trebuie să fie calificate foarte clar printr-o decizie judiciară. Astfel de aprecieri ale instanțelor judiciare, sunt absolut compatibile cu practica administrativă, ca și practica judiciară din întregul spațiu european. Pentru prima dată o instanță judiciară din Moldova a dat o apreciere”.

Potrivit judecătorei Râșcani, Anatol Plugaru este obligat să-și ceară scuze publice pentru remarcile pe care le-a făcut în același format în care le-a făcut, adică la o conferință de presă. Fostul ministru al securității declară că va contesta hotărârea judecătorei. ■

PSIHIATRIE

Profesorii **TREBUIE** să treacă pe la psihiatru

Situația stresantă mărește numărul actelor de violență în școli

TIMPUL, 26 IANUARIE 2012

Copii rămași fără supraveghere părintească și profesori stresați că mâine sau poimâine nu vor mai avea o bucată de pâine pe masă - se pare că acestea sunt cauzele care au declanșat un fenomen în instituțiile școlare: violența. Se atestă tot mai multe cazuri în care profesorii își permit să amenințe sau să agreseze elevii în timpul orelor. Deși toți condamná acțiunile profesorilor care practică un asemenea comportament, experții în domeniul educației remarcă faptul că, în ultimii ani, și elevii au devenit mai obraznici, provocând astfel profesorii la acte de violență.

.....

Ala COICA

Avem o generație de copii educați prin Skype, agresivi și înrăiți, care încearcă să atragă atenția asupra lor prin diferite mijloace, dar și o mulțime de profesori ce preferă vechile metode de educație, care le mai permiteau să „tragă de urechi” copiii obraznici. Acestea sunt concluziile managerilor instituțiilor școlare și ale psiholo-

gilor care au încercat să explice de ce crește numărul actelor de violență ale căror protagoniști sunt elevii și profesorii.

Rima Bezede, directoarea Centrului „Pro Didactica”, este de părere că vina o poartă în egală măsură profesorii, elevii, dar și părinții acestora. „O bună parte dintre profesori sunt de vârstă înaintată și aceștia practică anumite metode de educație încă de pe timpuri. Totuși, în prezent, copiii își cunosc drepturile și metodele educaționale grosolane stârnesc agresivitate din partea lor”, consideră Rima Bezede. Ea menționează că, de cele mai dese ori, profesorul este provocat de către elevi, dar și în asemenea cazuri el trebuie să respecte normele etice și deontologice ale meseriei sale. O soluție în asemenea cazuri ar putea fi cursurile de psihopedagogie, dar, potrivit directoarei Centrului „Pro Didactica”, profesorii cu o mentalitate învechită sunt reticenti la schimbări și nu acceptă astfel de stagii.

Nu numai profesorul este sursa problemelor

Pe de altă parte, Elena Covaliov, doctor în pedagogie, psiholog de categorie superioară, consideră că elevul nu face față

programele școlare încărcate, iar profesorul are misiunea de a aduce la cunoștința elevului un anumit tip de informații și el folosește orice mijloace, chiar și violente. „Violența influențează asupra dezvoltării copilului, care începe să perceapă lumea ca fiind una dușmănoasă. Dar noi nu putem afirma că anume profesorul este sursa problemelor. Astăzi, profesorii consideră că munca lor nu-i profitabilă, iar această situație, complicată în plan social, declanșează stări de agresivitate din partea lor”, consideră psihologul Elena Covaliov, lector la Catedra de psihologie a Universității Pedagogice din Chișinău, unde, de câteva luni, activează un laborator în care se fac cercetări asupra cauzelor violenței în școli. Ea susține că, pentru rezolvarea problemei este necesară o muncă sistemică, iar în școli să fie angajați numai pedagogii cu un psihic echilibrat. Totuși, la noi nu există un proces complex de testare, deși, înainte de angajare, orice profesor trebuie să treacă controlul medical, inclusiv psihologic.

Un control medical formal...

„Sigur că este nevoie de o evaluare a tuturor profesorilor din Moldova, mai ales că noi avem generații întregi de copii crescuți fără părinți sau educați prin Skype. Profesorul care merge în zona rurală - unde o jumătate din numărul de copii sunt din familii social-vulnerabile - trebuie să folosească instrumente deosebite pentru a face școala atractivă, pentru a capta atenția copiilor. Astăzi, deși profesorii sunt obligați să treacă la angajare un control medical, practica ne demonstrează că acesta este unul formal”, a remarcat Rima Bezede. ■

Tatiana Potâng, viceministră a Educației

Am avut mai multe ședințe la minister, inclusiv ultima, cu șefii de direcții raionale, la care am discutat despre violența în școli. În același timp, am emis numeroase dispoziții prin care atenționăm asupra inadmisibilității aplicării violenței față de copii. Vom organiza și traininguri pentru directorii școlilor-internat, pentru a-i instrui cum să reacționeze în cazul constatării abuzului față de copii.

Înainte de a fi angajat la serviciu, un cadru didactic este obligat să treacă un control medical, care include și o evaluare a stării sale psihice.

Ala Gaidar, directoarea Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Cahul

În unele cazuri, copiii alintați provoacă profesorul, iar acesta, fiind chinuit și obosit, cade în capcana lor. Cred că și la noi ar trebui ca profesorii să treacă un control psihologic mai riguros, deoarece oamenii sunt diferiți, iar când angajezi un cadru didactic la lucru trebuie să știi care este starea lui psihică. După o testare și o chestionare, poate fi determinat gradul de agresivitate al acestuia.

Zinaida Gangan, directoarea Liceului Teoretic „Gaudeamus”

Nu accept violența în școală, deși am avut și noi asemenea cazuri. Un rol important în diminuarea situațiilor stresante îl are psihologul liceului. El lucrează intens atât cu cadrele didactice, cât și cu elevii. De regulă, profesorii apelează la violență atunci când se simt neputincioși în fața elevilor. Iar copilul recurge la violență și injurii atunci când nu poate demonstra, prin cunoștințe, că are dreptate. Susțin atestarea profesorilor înainte de angajare. Un cadru didactic dezechilibrat emoțional nu are ce căuta în școală.

Tot mai multe moldovence sunt văduve la vârsta de 70 de ani

Republica Moldova e bătrână și în criză de bărbați

ADEVĂRUL, 27 IANUARIE 2012

Avem o societate îmbătrânită, iar numărul pensionarilor continuă să crească alarmant, astfel că în 2050 aceștia vor constitui 30% din populație, spun specialiștii. Moldovenii nu ajung la vârsta de pensionare, iar două din trei femei de peste 70 de ani sunt văduve.

.....
Virginia DUMITRAȘ

Demografii și sociologii trag alarma: cota persoanelor în vârstă crește continuu - bunăoară, dacă în 2006 o pătrime din populație avea peste 50 de ani, apoi în 2010 procentul acestora a ajuns la 28%. Din cauza migrației, va fi tot mai greu de a-i asigura pe cei vârstnici cu pensii, iar povara va fi tot mai mare pe umerii celor care muncesc, se arată într-un studiu lansat ieri.

„În anul 2050, care nu e așa departe,

pensionarii vor reprezenta peste 30% din moldoveni. O altă treime vor fi copiii și tineri care nu sunt angajați, iar o bună parte din conaționali noștri vor fi plecați peste hotare.

TOT MAI MULTE VĂDUVE

Astfel, vom avea un fenomen când un salariat va fi nevoit să întrețină mai mult decât un pensionar”, susține Boris Gâlcă, reprezentant adjunct al Fondului ONU pentru Populația în Moldova.

Același raport arată că în ultimii zece ani, numărul pensionarilor cu grad de invaliditate la vârsta de 50 de ani sau mai mult a crescut de la 63.276 în 2000 la 94.151 în 2010. În același timp, datele sondajului evidențiază că cei mai vulnerabili sunt oamenii ajunși la 70 de ani, când numărul femeilor îl depășește mult pe cel al bărbaților, iar 70% dintre acestea sunt văduve.

„Mortalitatea mare în rândul bărbaților apti de muncă este deja un fenomen în Moldova. Jumătate din ei nu ajung la vârsta de pensionare. Și asta pentru că sunt implicați în munci cu riscuri sporite, sunt mai des decât femeile victime ale accidentelor rutiere, consumă alcool, fumează”, explică Boris Gâlcă.

Specialiștii vin cu soluții pentru cele două probleme. „În lume există mai multe tipuri de pensii asigurate de stat, contribuții benevole și sistemul de fonduri private. Noi folosim doar sistemul de pensii sociale. Una dintre soluții ar putea fi ega-

larea vârstei de pensionare - 62 de ani atât pentru bărbați cât și pentru femei”, propune reprezentantul ONU.

Oficialii din domeniu sunt însă de altă părere. „Avem nevoie de politici noi. Se discută problema egalării vârstelor de ieșire la pensie. Doar că femeile au două servicii - și la lucru, și acasă. Poate, peste vreo 20 de ani va fi posibil”, menționează Valentina Buliga, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Studiul „Îmbătrânirea populației în Republica Moldova” a fost realizat de un grup de experți moldoveni, cu suportul ONU în 2011.■

Buletinul electronic nediscriminare a fost elaborat cu suportul financiar al Înalțului Comisariat al Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în cadrul proiectului “Să asistăm comunitățile împreună”. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Națiunilor Unite.